

Baina nik, izkuntza larreakoa, / nai aunat ere noranaikoa: / yakite-egoek igoa; / soiña zaar, berri gogoa; / azal orizta, muin betirakoa». Xabier Lizardi olerkariak 1932an argitaratu zuen euskararen gaineko poema ezaguna, *Biotz-begietan* liburuan. Lizardik hizkuntzari opa dion hori, edozertarako eta nonahi baliagarri izatea, kultur hizkuntza bihurtzea eta muina gordez berritzea, 86 urte geroago ere indarrean dago, are, Lizardik ezagutu ez baina agian bai amestu zuen euskara batuak 50 urte betetzen dituen honetan. Euskara ez da oraindik noranahikoa, ez du erdietsi helburua, ohiko eremu batzuk ez zaizkio arrotz –hezkuntza, hedabideak...–, baina ezta erabat etxe ere, eta, beste asko deserri ditu –administrazioa, lan mundua, justizia eta osasun alorra...–. Eta, gainera, gero eta noraleku gehiago sortzen zaizkio –zaizkigu, hizkuntza gu baikara, ez beste ezer ez beste inor–, ingurune digitala, kasu.

1968ko Arantzazuko Biltzarra egin zela aurten 50 urte beteko dira. Berori jotzen da euskara batuaren sorrera-urte ofizialtzat, bidea aurretik bazetorren ere. Han eman zuen Euskaltzaindiak *bedeinkapena* eta aurrera esan, eta ordutik abiadura bizian etorri da, baina, bistan da ez nahikoan, erderek ere abiadura bizitu baitute eta hizkuntzak erantzun eman behar dien eremuak inoiz baino gehiago baitira. Noranahikoa izatea oraindik erronka du, zenbaki monografiko honen azalak dioen legez.

Arantzazuko Biltzarra baino hilabete lehenago, *Euskara idatzia-
ren batasuna* monografikoa argitaratu zuen JAKINEK, eta bertan iritzi bilketa bat jaso. ‘Batasuna bai ala ez?’ galderari buruz mintzo dira, besteak beste, Piarres Lafitte, Andoni Lekuona, Joxe Azurmendi, Julen Kaltzada, Ibon Sarasola, Luis Villasante, Piarres Larzabal eta Paulo Iztueta.

Esku artean duzun JAKIN berri honek ere iritzi bilketa egin du 50 urte geroago. Lehenik Jakin Talde historikoko lau kideei, Joan Mari Torrealdairi, Joseba Intxaustiri, Joxe Azurmendiri eta Paulo Agirrebaltzategiri, laurak batasunaren hastapenetatik eragile izan direlako, JAKIN aldizkaria tarteko. Lehen eskuko lekukotza dakarte, 50 urtetan egindakoaren balorazioa ere bai, eta baita gaur egun eus-

karak aurrean dituen erronken zerrenda ere, laurek dioten legez, euskara batuaren erronkak euskararenak berberak baitira.

Inkestak geografia, adin eta eremu ezberdinetako beste 22 euskaltzaleren iritzia ere jasotzen du bigarren txanda batean: Itxaro Borda, Ander Lipus, Miren Amuriza, Fermin Etxegoien, Bea Salaberri, Jone M. Hernández, Santi Leoné, Iñaki Goirizelaia, Miren Narbaiza, Harkaitz Cano, Idurre Eskisabel, Sagrario Aleman, Igor Elortza, Titto Betbeder, Aitor Zuberogoitia, Blanca Urgell, Gorka Bereziartua, Oihane Perea, Juan Kruz Lakasta, Inma Errea, Xabier Euzkitze eta Joan Mari Torrealdai.

Bi galdetegien artean, Irene Arraratsen eta Pruden Gartziazen artikulua mamitsu bana daude irakurgai. Arraratsek, *Berria* egunkariko euskara arduraduna eta estilo liburuaren zuzendaria den aldetik, badu parterik, izan, hizkuntzaren estandarizazioan eta normalizazioan eta hura noranahiko bideetan jartzen. Bere iritziko, estandarizazioaren zati errazena egina dago, «alderdi *teknikoa*». Orain, batua geureganatzea tokatzen zaigu, euskaldun *osabeharretik* euskaldun osora jauzi emateko, ze geuk geurean batuari lekua ukatuz gero, «toki hori ez zaio ematen beste euskara modu bati: erdara batuei ematen zaie opari».

Gartzia euskaltzain urgazleak euskara batuaren gaineko historia intelektuala xehatzen eta harilkatzen du, hasi Juan Antonio Moglek, 1802an, *Peru Abarka* argitaratzen duenetik, eta, Bernardo Atxagak, 1988an, *Obabakoak* kaleratzen duen arte. 186 urteko epe horretan, estandarizazioak tradizio katolikoaren eta modernitatearen arteko talkan egingo du bidea.

50. urteurrenaren monografikoari atea Unai Iturriagak ixten dio, hasiera gogorra eta orduko «txarto-ulertuak» eta «H-gabe handiak», ez ironiarik gabe, gogoraraziz.

Egunen gurpilean atalean, aldi berri bat, berriz, Itziar Ugarte, Jaime Altuna eta Ignazio Aiestaranen eskutik.